

Lieta C-73/08

Nicolas Bressol u.c. un Céline Chaverot u.c.

pret

Gouvernement de la Communauté française

(*Cour constitutionnelle* (Belģija))

lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Eiropas Savienības pilsonība — LESD 18. un 21. pants — Direktīva 2004/38/EK — 24. panta 1. punkts — Uzturēšanās brīvība — Nediskriminācijas princips — Pieeja augstākajai izglītībai — Studenti, kas ir kādas dalībvalsts pilsoņi un kas dodas uz citu dalībvalsti, lai tur mācītos — Studentu, kas nav pastāvīgie iedzīvotāji, reģistrācijai augstākās izglītības studiju programmās sabiedrības veselības jomā noteiktās kvotas — Pamatojums — Samērīgums — Medicīnisko un paramedicīnisko studiju programmu kvalitātes apdraudējuma risks — Diplomēto speciālistu sabiedrības veselības jomas profesijās nepietiekamības risks

Ģenerālvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumi, sniegti 2009. gada 25. jūnijā I - 2739
Tiesas (virspalāta) 2010. gada 13. aprīļa spriedums I - 2782

Sprieduma kopsavilkums

1. *Eiropas Savienības pilsonība — Tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos dalībvalstu teritorijā — Direktīva 2004/38*
(*Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punkts*)

2. *Kopienu tiesības — Principi — Vienlīdzīga attieksme — Eiropas Savienības pilsonība — Diskriminācija pilsonības dēļ*
(LESD 18. un 21. pants)
3. *Kopienu tiesības — Principi — Vienlīdzīga attieksme — Eiropas Savienības pilsonība — Diskriminācija pilsonības dēļ*
(LESD 18. un 21. pants; Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 13. panta 2. punkta c) apakšpunkts)

1. Direktīvas 2004/38 par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā 24. panta 1. punkts, kurš attiecas uz visiem Savienības pilsoņiem, kas uzturas uzņemošās dalībvalsts teritorijā saskaņā ar šo direktīvu, var tikt piemērots tādu studentu situācijai, kuri ir Savienības pilsoņi un kuri saskaņā ar uzņemošās dalībvalsts tiesisko regulējumu netiek uzskatīti par pastāvīgajiem iedzīvotājiem un šī iemesla dēļ nevar reģistrēties augstākās izglītības iestādēs.

ir nodarbināti kā darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas vai neveic vispār nekādu saimniecisko darbību.

(sal. ar 34.–36. punktu)

Tam, ka šie studenti uzņemošajā dalībvalstī attiecīgā gadījumā neveic nekādu saimniecisko darbību, nav nozīmes, jo Direktīva 2004/38 ir piemērojama visiem Savienības pilsoņiem neatkarīgi no tā, vai šie pilsoņi citas dalībvalsts teritorijā

2. LESD 18. un 21. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir ierobežots to studentu, kas netiek uzskatīti par šīs valsts pastāvīgajiem iedzīvotājiem, skaits, kuri var pirmo reizi reģistrēties tās augstākās izglītības iestāžu medicīnisko un paramedicīnisko studiju programmā, ja vien valsts tiesa, izvērtējot visu kompetento iestāžu iesniegto atbilstošo informāciju, nekonstatē, ka šis tiesiskais regulējums ir pamatots, ņemot vērā sabiedrības veselības aizsardzības mērķi.

Šāda nevienlīdzīga attieksme starp studentiem, kas ir pastāvīgie iedzīvotāji, un studentiem, kas tādi nav, ir uzskatāma par diskrimināciju, kuras pamatā netieši ir pilsonība, ja vien tā nav pamatojama ar mērķi saglabāt kvalitatīvus, līdzsvarotus un visiem pieejamus medicīniskos pakalpojumus, palīdzot sasniegt augstu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni. Šajā ziņā ir jāizvērtē, vai tiesiskais regulējums ir piemērots šī leģitīmā mērķa sasniegšanai un vai tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, kas ir jāizvērtē valsts tiesai.

attīstību, kā arī no attiecīgajā brīdī pastāvošās situācijas analīzes. Visbeidzot, valsts tiesai ir jāņem vērā, ka gadījumā, ja pastāv neskaidrības par sabiedrības veselības aizsardzības apdraudējuma attiecīgās dalībvalsts teritorijā esamību vai tā nopietnību, dalībvalsts var veikt aizsardzības pasākumus, negaidot, līdz materializējas veselības aprūpes jomā strādājošo speciālistu nepietiekamība. Tas pats attiecas arī uz izglītības kvalitātes šajā jomā apdraudējuma risku. Ņemot vērā iepriekš minēto, kompetentajām valsts iestādēm, pamatojoties uz objektīvu, detalizētu un uz skaitļiem balstītu analīzi un izmantojot nozīmīgus, saskaņīgus un ticamus datus, ir jāpierāda, ka patiešām pastāv sabiedrības veselības apdraudējums.

Šādā nolūkā valsts tiesai, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai pastāv faktiskais sabiedrības veselības aizsardzības apdraudējuma risks. Novērtējot šo risku, valsts tiesai vispirms ir jāņem vērā, ka starp nākamo veselības aprūpes jomā strādājošo speciālistu apmācību un mērķi saglabāt kvalitatīvus, līdzsvarotus un visiem pieejamus medicīniskos pakalpojumus pastāvošā saikne ir tikai netieša un tai ir raksturīga mazāka cēloņsakarība nekā saiknei starp sabiedrības veselības aizsardzības mērķi un to veselības aprūpes jomas speciālistu darbību, kas jau darbojas tirgū. Šādas saiknes novērtējums tostarp ir atkarīgs no prospektīvas analīzes, kas jāveic, ņemot vērā daudzus nejausūs un nenoteiktus apstākļus un attiecīgās veselības aprūpes jomas nākotnē paredzamo

Otrkārt, ja valsts tiesa uzskata, ka pastāv faktiskais sabiedrības veselības aizsardzības apdraudējuma risks, tai, ņemot vērā kompetento iestāžu sniegto informāciju, ir jāizvērtē, vai tiesiskais regulējums ir atzīstams par piemērotu izvīrītā sabiedrības veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai. Šajā ziņā tai it īpaši ir jāizvērtē, vai studentu, kas nav pastāvīgie iedzīvotāji, skaita ierobežojums patiešām var palielināt to diplomēto speciālistu skaitu, kuri ilgtermiņā var nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Treškārt, valsts tiesai ir jāizvērtē, vai tiesiskais regulējums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams izvīzītā mērķa sasniegšanai, un it īpaši, vai šis izvīzītāis vispārējo interešu mērķis nevar tikt sasniegts ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, kas veicinātu to, ka studenti, kas pabeiguši savas studijas attiecīgajā kopienā, pēc studiju pabeigšanas apmetas tajā uz dzīvi, vai kas veicinātu ārpus šīs kopienas izglītību ieguvušo speciālistu apmešanos uz dzīvi šajā kopienā. Tāpat valsts tiesai ir jāpārbauda, vai kompetentās iestādes ir pienācīgi līdzsvarojušas šī mērķa sasniegšanu ar no Savienības tiesībām izrietošajām prasībām, it īpaši ar studentu, kas ir citu dalībvalstu pilsoņi, tiesībām uz pieeju augstākajai izglītībai, tiktāl, ciktāl šīs tiesības ir studentu brīvas pārvietošanās principa pati būtība.

(sal. ar 62.–64., 66., 69.–71., 75.–79. un 82. punktu un rezolutīvās daļas 1) punktu)

3. Dalībvalsts kompetentās iestādes nevar atsaukties uz Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras

tiesībām 13. panta 2. punkta c) apakšpunktu, ja valsts tiesa konstatē, ka šis dalībvalsts tiesiskais regulējums, kas nosaka studentu skaitu atsevišķās augstākās izglītības pirmā posma studiju programmās, nav saderīgs ar LESD 18. un 21. pantu.

No Pakta 13. panta 2. punkta c) apakšpunkta formulējuma izriet, ka tam būtībā ir tāds pats mērķis kā LESD 18. un 21. pantam, proti, nodrošināt nediskriminācijas principa ievērošanu pieejas augstākajai izglītībai jomā. To apstiprina Pakta 2. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru Pakta dalībvalstis apņemas nodrošināt, lai šajā paktā proklamētās tiesības tiktu realizētas bez jebkādas diskriminācijas, tostarp nacionālās izcelšanās dēļ. Savukārt Pakta 13. panta 2. punkta c) apakšpunktā tā dalībvalstij netiek nedz prasīts, nedz vēl jo vairāk atļauts nodrošināt plašu pieeju kvalitatīvai augstākajai izglītībai tikai tās pilsoņiem.

(sal. ar 86.–88. punktu un rezolutīvās daļas 2) punktu)